

Viešoji konsultacija didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių atpažinimo bei ugdymo gerieji pavyzdžiai bei iššūkiai Lietuvoje

2022 m. gegužės 3 d. - 2022 m. birželio 2 d.

Fokus grupių ciklas su mokytojais bei mokiniais

Fokus grupių tikslas – gauti tiesioginį grįžtamąjį ryšį apie didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių atpažinimą bei ugdymą iš tiesiogiai ugdymo procese dalyvaujančiųjų: mokytojų ir mokinių.

Turinys

[Klaipėdos Simono Dacho progimnazija](#)
[Palangos Vlado Jurgučio progimnazija](#)
[Kauno Prano Mašioto pradinė mokykla](#)
[Kauno raj. Akademijos mokykla-darželis „Gilė“](#)
[Vilniaus licėjus](#)

Vartojami trumpiniai

DMPT – didelį mokymosi potencialą turintys
NŠA – Nacionalinė švietimo agentūra

Mokyklų atrankos kriterijai

- Valstybinės mokyklos Lietuvoje;
- Bent po vieną mokyklą, kurios atstovauja skirtingas amžiaus grupes: pradinis ugdymas, progimnazija, gimnazija;
- Į geriausiųjų penketą pagal amžiaus grupę patenkančios mokyklos pagal valstybinių brandos egzaminų, nacionalinius mokinių pasiekimų patikrinimą (4, 8, 10, 12 kl.);
- Viena mokykla atsirenkanti mokinius pagal jų gebėjimus;
- Švietimo centrų vadovų rekomenduota mokykla, turinti gerųjų didelį mokymosi potencialą turinčiųjų ugdymo pavyzdžių.

Viešąją konsultaciją organizavo bei ataskaitą rengė „Kurk Lietuvai“ projekto vadovės¹

*Rūta Petrylaitė, ruta.petrylaite@kurkl.lt
Marija Žilinskaitė, marija.zilinskaite@kurkl.lt*

¹ Viešoji konsultacija yra „Kurk Lietuvai“ projekto [„Didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių atpažinimas bei ugdymas“](#) dalis

Data	2022 m. gegužės 17 d.
Vieta	Klaipėdos Simono Dachso progimnazija
Metodas	I fokus grupė su mokytojais, II fokus grupė su mokiniais
I fokus grupės dalyviai	6 įvairių dalykų mokytojai bei mokyklos direktorė
I fokus grupės eiga	Aptarti didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimas, jų ugdymo procese kylantys iššūkiai, gerieji mokyklos pavyzdžiai, ko trūksta mokytojams, jog galėtų efektyviau ugdyti šiuos vaikus.
I fokus grupės rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai žino skirtumą tarp gabių, neatpažinto potencialo ir didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų, kadangi anksčiau dalyvavo NŠA mokymuose apie DMPT mokinių atpažinimą. Projektas buvo naudingas ir mokytojai turėjo galimybę mokymų metu įgytas žinias pritaikyti praktikoje. • „Mokytojas yra vedlys“ – šią frazę mokytojai kelis kartus kartojo susitikime. „Mokytojas yra skeneris, kuris skenuoja ir pastebi mokinius su dideliu potencialu.“ • Mokytojai mato prasmę įgalinti vaiką, skatinti reflektuoti kiekvienos pamokos metu. • „Svarbu vaiką pažinti“ – akcentavo keli mokytojai. Jie fokusuojasi į kokybę, o ne kiekį, tačiau tai užtrunka ilgiau. Tai sunku padaryti dalykininkams, turintiems vos 1-2 val. pamokų per savaitę. • Trūksta vaikų pažinimo priemonių. Padeda patirtinės veiklos, dvi dalyko pamokos iš eilės, mokyklos renginiai. • Anot mokytojų, patirtinis ugdymas turėtų būti visose mokyklose. Mokiniai, kurie neatsiskleidžia pamokose, išvykos metu už mokyklos ribų atsipalaiduoja ir patiria asmeninę sėkmę: „Per kūrybinį džiaugsmą, per tą patirtį galime atpažinti vieni kitus.“ • Kai kurie mokytojai į olimpiadas sąmoningai siunčia ne tuos vaikus, kurie demonstruoja aukščiausius dalyko įvertinimus, o tuos, kurie labiausiai domisi. Taip žadinamas stipresnis susidomėjimas dalyku ir įgalinami neatpažinti DMPT mokiniai. • Mokytojai įvardijo, kad didelio mokymosi potencialo mokiniui labai svarbus palaikymas net tada, kai neaplanco sėkmė. Svarbiausia, kad mokytojas pastebi vaiką ir juo pasitiki. • Teatrinio ugdymo programoje pavyksta kokybiškai diferencijuoti, nes su klase dirba du mokytojai ir abi savaitinės pamokos vyksta viena po kitos, kuomet vienam ugdytojui tenka po 12-14 vaikų. Individualizavimas tokiu būdu vyksta natūraliai ir organiškai, vaikams užtenka erdvės saviraiškai. <p>Ko mokytojams trūksta; kas galėtų būti pagerinta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Pagelbėtų mažesnis vaikų skaičius klasėse; ○ Daugiau integruotų pamokų;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mokytojams ne visada pakanka laiko parengti aukštesniojo lygio užduotis. Tai padėtų spręsti platforma, kurioje galima rasti diferencijuotų ir aukštesnio lygio interaktyvių užduočių. Tokia priemonė sutaupytų mokytojams daug laiko ir resursų. „Mokytojas negali būti ir kūrėjas ir vedlys vienu metu.“ ○ Vaikų užimtumas po pamokų labai didelis – mokiniai lanko daug popamokinių veiklų, tad neateina į papildomas konsultacijas. Konsultacijų metu mokytojai galėtų skirti papildomo dėmesio didelio mokymosi potencialo vaikams. ○ Mokytojai norėtų atsisakyti pažymių. Pasiekimai reikalingi mokytojui, o ne mokiniui, kad įvertintų progresą. Skaitinis vertinimas labai standartizuoja. Reikėtų vertinti per kompetencijas, o ne per pasiekimus. Matavimas turėtų vykti etapais, dalykais, o ne atskirais pažymiais. Mokytojų manymu, tėvai per daug prisirišę prie vertinimo skaitinių išraiškų. ○ Labai svarbu, kad pokyčiai ir strategijos būtų sisteminės, nuoseklios ir kuo mažiau fragmentiškos. Labai svarbus tęstinumas. ○ Reikalinga nuolatinė refleksija mokytojų bei administracijos tarpe, kad būtų įsivertinama, kas tinka, o kas nepasiteisina.
II fokus grupės dalyviai	Septyni 7-8 kl. mokiniai (atrinkti mokytojų kaip didelį mokymosi potencialą turintys)
II fokus grupės eiga	Aptarta, kas mokinius motyvuoja mokykloje, ko trūksta mokykloje, kad būtų atliepti jų ugdymosi poreikiai.
II fokus grupės rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Yra skirtingos mokslo kryptys mokykloje: SIGMA klasė (tikslųjų mokslų kryptis), paprastasis ugdymas, teatro klasė (teatro kryptis), novatoriška klasė (verslumo kryptis). • Yra daug popamokinės veiklos mokinių saviraiškai: būreliai, klubai, robotika, „Stop kadro“ būrelis. Visose amžiaus grupėse vykdomi metiniai projektai. • Anot vaikų, klasės auklėtojas yra pirmasis, pastebintis jų gabumus. Dalykininkai taip pat pastebi ir skatina, ruošia mokinius konkursams bei olimpiadoms. • Mokykloje pabrėžiama, jog kiekvienas vaikas turi bandyti, išmėginti savo jėgas, siekti aukštumų sau bei mokyklai. • Socialinės valandos taip pat padeda išmokti naujų kompetencijų, patirties, atrasti naujų įdomių dalykų. Socialinių valandų galima gauti padedant bendraklasiams, vedant renginius. • Vaikams patinka pamokos lauke – jos pagyvina mokymosi procesą, skatina tyrinėti ir stebėti aplinką. • Progimnazijos klasės yra draugiškos, bendruomeniškos. Mokiniai vieni kitiems padeda, konsultuojasi vienas su kitu prieš atsiskaitymus.

	<ul style="list-style-type: none"> • Klubuose (plačiau – geruosiuose pavyzdžiuose) bei SIGMA klasėse kalbinti mokiniai sutinka daugiau bendraminčių. • Mokinius skatina: įvairūs laimėjimai, užtarnautas aukštas pažymys, privilegijos mokykloje. <p>Tobula mokykla yra tokia, kurioje yra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Galimybė pasirinkti užduočių lygį; ○ Galimybė atlikti namų darbus per pamokas, anksčiau pabaigus klasės darbą; ○ Gyvenimiški moduliai, pvz., kaip mokėti mokesčius; ○ Skatinama savanoriauti ne už socialines valandas; ○ Atsižvelgiama į bendruomeniškas veiklas ir mokoma bendruomeniškumo nuo mažens.
Gerieji pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> • Inovatoriško verslumo klasėje kuriama bendrovė. Kiekvieną mėnesį einama į kitas erdves, įmones, muziejus. Sužinoma apie skirtingas profesijas. Mokslo metų pabaigoje vyksta dviejų dienų kūrybiškumo stovykla. Šiomet jos programą planavo penktokai. Jie laimėjo galimybę vykti į stovyklą, nes jų idėja stovyklos programai buvo atrinkta ir bus įgyvendinta šiųmetinėje stovykloje. • Klubai: Lyderių, Debatų ir Sėkmės (veikia kaip būreliai). Į juos patekti nėra lengva, tad mokiniai stengiasi, skatinama jų motyvacija pasitempti. Klubų atstovai dalyvauja įvairiuose renginiuose šalies mastu. • Mokiniai per ekonomikos pamoką kūrė bendrovę – maišelius iš tapetų. Neseniai mokiniai ekonomikos pamokoje kūrė reklamas, skatinančias paaukoti Ukrainos gyvūnams. Reklama rodoma mokyklos ekrane. • Mokytojai reguliariai stebi vieni kitų pamokas (dažniausiai - kitų amžiaus grupių), tam, kad galėtų pagerinti savo pamokų kokybę. • Metiniai projektai vykdomi visose gimnazinėse klasėse.
Apibendrinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojų bei mokinių tarpe – stiprus bendruomeniškumo jausmas. Mokytojai stebi vieni kitų pamokas su tikslu pagerinti savo pamokų kokybę. • Mokytojams bei direktorei pažįstamas didelio mokymosi potencialą turinčių mokinių terminas iš NŠA mokymų, mokykla siekia ilgalaikių strateginių žingsnių įgyvendinimo didelio mokymosi potencialo klausimais. • Fokus grupėje dalyvavę mokytojai atskleidė mokyklos poziciją – skatinami ne tik lengviausiai iš rezultatų bei žingeidumo atpažįstami didelį mokymosi potencialą turintys mokiniai, tačiau ir tie, kurių rezultatai yra žemesni, tačiau susidomėjimas dalyku - didelis. • Mokytojai išreiškė pasitikėjimo bei palaikymo svarbą, net kai mokinyms nesulaukia sėkmingų rezultatų. • Anot mokytojų bei mokinių, socialinės valandos, pamokos lauke, integruotos pamokos, patirtinės veiklos išvykos bei

	<p>mokyklos klubai – proga išmokti naujų dalykų, atrasti naujų interesų, atskleisti savo gebėjimus.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Anot mokytojų, patirtinis ugdymas turėtų būti taikomas visose mokyklose. Mokiniai, kurie neatsiskleidžia pamokose, išvykos metu už mokyklos ribų atsipalaiduoja ir patiria asmeninę sėkmę. • Skirtingais ugdymo profiliais (tikslųjų mokslų, verslumo, teatro bei paprastojo ugdymo kryptys) bei būrelių ir renginių gausa S. Dacho progimnazija sukuria mokiniams saviraiškos galimybes, progų atrasti daugiau bendraminčių. • Labai svarbu, kad pokyčiai ir strategijos būtų sisteminės, nuoseklios ir kuo mažiau fragmentiškos. Labai svarbus tęstinumas. • Nuolatinė refleksija tarp mokytojų ir administracijos taip pat labai svarbi kuriant tvarią ir nuoseklią strategiją DMPT ugdymui. • Mokytojams ne visada pakanka laiko parengti aukštesniųjų gebėjimų lygį atitinkančias užduotis. Tai padėtų spręsti platforma, kurioje galima rasti diferencijuotų ir aukštesnio lygio interaktyvių užduočių. Tai motyvuotų mokytojus diferencijuoti, sutaupytų mokytojams daug laiko ir resursų.
--	---

Data	2022 m. gegužės 17 d.
Vieta	Palangos Vlado Jurgučio progimnazija
Metodas	I fokus grupė su mokytojais, II fokus grupė su mokiniais
I fokus grupės dalyviai	11 įvairių dalykų mokytojos bei mokyklos direktorė
I fokus grupės eiga	Aptarti didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimas, jų ugdymo procese kylantys iššūkiai, gerieji mokyklos pavyzdžiai, ko trūksta mokytojams, jog galėtų efektyviau ugdyti šiuos vaikus.
I fokus grupės rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai žinojo apie didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių terminą, ir skirtumus tarp gabių, DMPT, neatpažinto potencialo mokinių. Mokykla dalyvavo Nacionalinės švietimo agentūros (NŠA) projekto pilote², mokytojai buvo apmokyti atpažinti DMPT. Didelė dalyvavusių mokytojų dalis išbandė pamokose NŠA sudarytus modulius, skirtus 5-8 kl. Didelio mokymosi potencialo mokiniams. Mokytojai teigė, kad šie moduliai labai padėjo. Kai kurie mokytojai modulius taikė visiems vaikams, o ne tik DMPT. Kontrargumentas: mokantis nuotoliniu būdu per pandemiją šie moduliai (prieinami PDF formatu) labai apsunkino grįžtamąjį ryšį, buvo labai nepatogu. Kai kurios užduotys mokiniams atrodė neįdomios. Mokykla siuntė grįžtamąjį ryšį modulių

² NŠA projektas „Mokinių gebėjimų atskleidimo ir jų ugdymo sistemos plėtra“

sudarytojams. Modulių temos nėra integruotos, moduliai nėra atnaujinami.

- Kai kurie mokytojai nurodė, jog diferencijuoja ugdymo turinį leisdami mokiniams rinktis, kurias užduotis atlikti. Pvz., lengviausias užduotis atlikus galima gauti 7 balus, o jas ir papildomas – galima gauti 10 balų.
- Didelio potencialo mokinius mokytojai pasitelkia kaip padėjėjus klasėje – jie paprašomi padėti kitiems suprasti medžiagą ar atlikti užduotį. Mokytojai teigia, kad dirbant grupėse atsiskleidžia gabumai. DMPT tampa savotiškais vadovais, lyderiais, siekiančiais, kad jų grupė sukurtų gerą rezultatą.
- Į tiriamąsias veiklas įsijungia daug vaikų, gamtos mokslų konferencijose lengva atpažinti DPT mokinius. Jie taip pat dalyvauja tarptautinėse konferencijose, kuriose pristato projektines veiklas.
- Didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius lengviausia atrasti už pamokų ribų: išvykų metu, praktinių tiriamųjų veiklų, būrelių, konkursų ir konferencijų metu.
- Svarbu rasti būdų, kaip prieiti prie kiekvieno mokinio, kad būtų pastebėti užslėptų gabumų turintys. Duodant mokiniui probleminį klausimą jis greit išitraukia, taigi labai svarbu sudominti mokinį.
- Didelio potencialo vaikai nemėgsta paprastų, nuobodžių temų. Žinių jie turi daug, dažnai jie daro kelis dalykus vienu metu.

Ko trūksta arba kas neveikia švietimo sistemoje:

- Mokinių krūvis – per didelis. DMPT turi pernelyg daug veiklos. Jie pamokoms skiria daug dėmesio, taip pat gauna papildomų užduočių, veiklų, dalyvauja konkursuose – vaikai tampa labai apkrautais.
- Mokinio įsivertinimas. Užduotys, kuriose būtų įtrauktas įsivertinimas, palengvintų mokytojų darbą - mokytojams reikėtų mažiau papildomų užduočių. Tai padeda, kai mokytojui sudėtinga diferencijuoti.
- NMPP – nacionalinis mokinių pasiekimų patikrinimas – labai gaila, kad vaikai negali pamatyti savo klaidų patys ir jų pareflektuoti. Mokytojai neturi galimybės jų kartu aptarti su mokiniais. Užduotys nėra šiuolaikinės.
- Diferencijuotos užduotys galėtų būti pateiktos vadovėliuose. Tokiu būdu vadovėlis atlieptų įvairių poreikių vaikus.
- Bendrojo ugdymo programose trūksta kompleksinio matymo.
- Gebėjimų krepšelis galėtų būti kaip mokinio portfolio (arba aplankas) iš mokyklos, kuri vaikas nešasi ir pildo visus metus.
- Tarptautinių bei nacionalinių konkursų reikalavimai ir kokybė labai skiriasi užsienyje ir

	<p>Lietuvoje. Užsienyje reikalavimai būna labiau keliantys iššūkius ir mažiau standartizuoti.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Kokybiškam įtraukiam ugdymui ir DMPT mokiniams klasėse yra per didelis skaičius mokinių. Esant per dideliu kiekiui mokinių klasėje, mokytojas negali atliepti visų mokinių poreikių.
II fokus grupės dalyviai	Septyni 7-8 kl. mokiniai (atrinkti mokytojų kaip didelį mokymosi potencialą turintys)
II fokus grupės eiga	Aptarta, kas mokinius motyvuoja bei įkvepia mokykloje, ko trūksta mokykloje, kad būtų atliepti jų ugdymosi poreikiai.
II fokus grupės rezultatai	<p>Mokinius motyvuoja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Pažymiai; ○ Noras žinoti daugiau; ○ Mokytojai pajuokaujantys pamokų metu; ○ Įdomiai pateikta medžiaga (pvz., skaidrės su paveikslėliais); ○ Įdomūs faktai iš mokytojų patirties, papildantys pamokos turinį; ○ Mokytojai, kurie keičia mokymo metodus; ○ Vidinė motyvacija įstoti į gerą universitetą. <p>Tobula mokykla ta, kurioje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Daug jaunų mokytojų: „Jauni mokytojai labiau mus supranta ir neseniai yra baigę mokytojų kursą“; ○ Mažiau spaudimo ir streso; ○ Galima pasirinkti įdomius studijų dalykus pagal savo lygį; ○ Daugiau karjeros ugdymo ir profesijų pristatymų; ○ Supratingi ir nesusireikšminę mokytojai: „Norėtusi, kad matytų mus vienodus su mokytoju, nematytų, kaip žemesnių. Kurie suprastų, kad kiti mokytojai irgi užduoda namų darbų ir atsiskaitymų.“ <ul style="list-style-type: none"> • Tiek mokytojai, tiek bendraklasiai prašo DMPT padėti pasiruošti atsiskaitymui ar atlikti sudėtingesnes užduotis klasėje. Mokiniams labiau patinka, kai bendraklasiai ir draugai patys prašo pagalbos po pamokų negu mokytoja (-as), prašanti (-is) pamokos metu padėti kitiems. • Mokykloje sunku planuoti laiką ir suderinti namų darbus, būrelius, laisvalaikį su draugais. Ypatingai sunku trimestro pabaigoje, kai daug įtampos ir padidėja atsiskaitymų kiekis. • Mokiniams patinka patirtinio ugdymo veiklos, integralusis ugdymas (kai apjungiami skirtingi dalykai į tą pačią temą, pvz. istorija ir gamtos mokslai). • Apie save kaip didelio mokymosi potencialo vaikus, vienas mokinyas atsakė: „Nesam mes kažkokie genijai, tiesiog mes“

	<p>visi esam tinginiai, tik mes - mažesni tinginiai negu kiti.“ Apie neatpažintus didelio potencialo vaikus atsiliepė, jog kai kurie jų draugai seka paskui draugus ir apleidžia mokslus, dėl to pasiekia prastesnių rezultatų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nepasisėkus ar patiriant daug streso padeda draugai ir artimųjų ratas, taip pat pasijuokti iš situacijos. Kai kuriais mokytojais mokiniai labai pasitiki, žino, kad gali pasikalbėti apie gyvenimiškus dalykus, ne tik apie pamokos turinį. • Mokiniais patinka dirbti grupėse, kai leidžiama laisvai judėti po klasę.
Gerieji pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> • Tiriamoji projektinė veikla. Mokiniai išsirenka mokytoją, kuris sugalvoja temą. Mokinys sugalvoja veiklą pagal mokytojo siūlomą temą. Triskart per savaitę mokslo metų gale mokinys lankosi pas mokytoją-vadovą penkias savaites iš eilės. Paskui atsiskaitoma projektą pristatant viešai prieš visą mokyklą. • Mokykloje yra mergaitėms skirtas būrelis „Tarp mergaičių“, kurio metu daug kalbama apie savijautą, kartais organizuojami savaitgalio trukmės renginiai. • Mokiniai minėjo mokytoją, kuri taiko atvirkštinės klasės metodą (angl. <i>flipped learning</i>): užduoda namų darbams susipažinti su naujos pamokos tema ir mokykloje mokiniai turi galimybę klausti, jeigu yra klausimų. Klasėje užduodamos praktinės užduotys, padedančios pagilinti namie skaitytą medžiagą. • Iššūkis mokytojui yra kasdien žengti koją kojon su naujovėmis ir prisitaikyti prie kintančių sąlygų. Mokytojas turi įrodyti mokiniams, kam reikia uždavinio ir tikslo. Viena mokytoja pasidalino savo geruoju pavyzdžiu, skatinančio savirefleksiją: paskelbusi pamokos temą mokytoja prašo patiemis sugalvoti, kam to reikia išmokti. Kadangi labai svarbu, jog patys mokiniai rastų atsakymus, kodėl jiems svarbu mokytis ir kur jie pritaikys žinias. Labai svarbu sudaryti galimybę mokiniams įsivertinti, ar pavyko pasiekti pamokos tikslą.
Apibendrinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai žinojo apie didelį mokymosi potencialą turinčių mokinių terminą, ir skirtumus tarp gabių, didelio mokymosi potencialo bei neatpažinto potencialo mokinių. Mokykla dalyvavo NŠA projekto pilote, mokytojai buvo apmokyti atpažinti didelį mokymosi potencialą turinčius mokinius. Didelė dalyvavusių mokytojų dalis išbandė pamokose NŠA sudarytus modulius, skirtus 5-8 kl. Mokytojai teigė, kad šie moduliai buvo labai naudingi. • Mokytojai bei mokiniai įvardijo skirtingus diferencijavimo ir sudominimo būdus, kuriuos mokytojai taiko klasėje: nuo turinio papildymo savo asmeninės praktikos pavyzdžiais iki atvirkštinės klasės metodo (angl. <i>flipped learning</i>). • Mokytojai bei mokiniai prašo didelio potencialo mokinių, kuriems lengviau sekasi, padėti draugams pamokų metu ar laisvalaikiu ruošiantis atsiskaitymui. Mokiniais patinka

	<p>tai daryti laisvų grupinių darbų metu arba po pamokų paprašytiems draugų.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Svarbu ne tik sudominti mokinį, bet ir motyvuoti jį reflektuoti ir ieškoti atsakymų, kodėl jam ar jai svarbu mokytis. • Mokytojai paminėjo, jog klasių skaičius yra per didelis norint kokybiškai diferencijuoti ugdymą ir prisitaikyti prie visų vaikų ugdymosi poreikių. • Mokytojų pasiūlyta idėja –galėtų būti pildomas mokinio portfolio (aplankas) mokykloje, kurį vaikas pildo per visus metus ir nešasi į kitus mokslo metus. • Mokiniais svarbus supratimas, palaikymas iš mokytojų, artimųjų ir draugų. • Mokinius motyvuoja daug dalykų, tačiau dauguma jų priklauso nuo mokytojo ir jo asmenybės bruožų bei nuo mokytojų parenkamų ugdymo metodų ir jų įvairovės.
--	--

Data	2022 m. gegužės 18 d.
Vieta	Kauno Prano Mašiotų pradinė mokykla
Metodas	I fokus grupė su mokytojais, II fokus grupė su mokiniais
I fokus grupės dalyviai	7 įvairių dalykų mokytojos
I fokus grupės eiga	I fokus grupės metu buvo aptartas didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimas, jų ugdymo procese kylantys iššūkiai, gerieji mokyklos pavyzdžiai, ko trūksta mokytojams, jog galėtų efektyviau ugdyti šiuos vaikus.
I fokus grupės rezultatai	<p>Mokytojai įvardija, jog DMPT mokiniai yra tie, kurie:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Turi staigius atsakymus; ○ Greičiau pastebi loginius ryšius; ○ Rodo iniciatyvą; ○ Užduotis sprendžia nestandartiškai; ○ Turi turtingesnį žodyną; ○ Turi nesutampantį socialinių ir intelektualinių įgūdžių išsivystymo lygį; ○ Dažnai yra jautrūs. <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai geriausiai pastebi šiuos vaikus prailgintos dienos grupėje, kurioje dirba tik su savo auklėjamąsias klases vaikus. Jos naudingos ne tik spragoms užpildyti, bet ir skiriant papildomo dėmesio individualiems vaikų ugdymosi poreikiams. • Mokykla vykdo daug pamokų ne mokyklinėse erdvėse, viską organizuoja praktiškai (patirtinis ugdymas). Organizuojama daug įvairių išvykų kiekvieną mėnesį. • Užduotis mokytojai skirsto pagal gilumą. Gabiems vaikams nesinori daryti lengvų užduočių, kuriose viskas

	<p>aišku. Vaikai, kuriems sunkiau ar lėčiau sekasi, patys eina konsultuotis pas gabiuosius.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Mokytojai turi atskirai konsultacijas gabiems vaikams. Taip pat yra konsultacijos visiems norintiems pagalbos vaikams. <p>Iššūkiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Lėšų trūkumas – pagrindinis dalykas. 50 proc. klasės pažinimo turi būti ne mokyklinėse erdvėse, bet praktiškai to įgyvendinti nepavyksta – kultūros paso skiriamų lėšų neužtenka. Be to, tų pačių kultūrinių veiklų kainos skiriasi taikant kultūros paso ir individualią kainą. ○ Turint DMPT klasėje iš mokytojų reikalauja daugiau darbo bei pasiruošimo. Negalima praleisti programinių dalykų, tačiau vien tik individualizuojant ugdymą kiekvienam ir taikant užduotis pagal gebėjimų lygį, gali būti sunku pastebėti, kurioje vietoje stinga bazinių žinių. ○ Reikalinga platforma mokytojams, kurioje galėtų nemokamai naudotis įvairius gebėjimus atitinkančiomis užduotimis, filtruojant jas pagal klasę ir mokomąjį dalyką.
II fokus grupės dalyviai	Šeši 3-4 kl. mokiniai (atrinkti mokytojų kaip didelį mokymosi potencialą turintys)
II fokus grupės eiga	Aptarta, kas mokinius motyvuoja mokykloje, kas patinka, kaip atrodytų tobula mokykla.
II fokus grupės rezultatai	<p>Kas motyvuoja, patinka:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Dažnai dirbama su kompiuteriais; ○ Dažnai vykstantis gamtamokslis ugdymas lauke, ○ Mokytojai pasakoja įdomiai, sugalvoja kodus (trumpinius), kad būtų lengviau atsiminti; ○ Papildomos užduotys, kad stipriau pasiruoštų olimpiadoms ir jose iškovotų prizines vietas; ○ Patinka olimpiados, nes „reikia daugiau pagalvoti, pasitikrinti; jose būna sunkesni uždaviniai“; ○ Motyvuoja, kad didėja galimybė patekti į gerą mokyklą, kurioje mokysis su panašaus gebėjimų lygio mokiniais; ○ Kai mokytojai pagiria vaikus tėveliams; ○ Bendraklasiams paaiškinti ir padėti; ○ Schemos, kurios padeda suprasti; ○ Dirbant pratybose, padeda papildomai atsiversti vadovėlių. <p>Tobula mokykla, tokia, kurioje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mokytojai duoda daugiau stimuliuojančių užduočių – tiek praktinių, tiek teorinių;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Tie, kurie greit atlieka užduotis, gauna dar daugiau užduočių arba gali anksčiau eiti ilsėtis; ○ Mokytoja, matydama, kad per lengvos užduotys, leidžia pasirinkti sunkesnes užduotis; ○ Prailgintoje grupėje dažniau išleidžiama į lauką. <ul style="list-style-type: none"> ● Visi kalbinti vaikai lanko papildomų pamokų, būrelių. ● Paklausti, ar norėtų mokytis grupėje tik su motyvuotais mokiniais, kuriems lengva mokytis, vaikų nuomonės išsiskyrė. 5-iems iš 6-ių kalbintų mokinių įdomiau grupėje su įvairių gebėjimų mokiniais mokytis bei žaisti kartu.
Gerieji pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> ● Kasmet vyksta „Talentų šou“, kuriame pasirodo kiekvienas vaikas. Mokytojai įtraukia vaikus kaip gidus, paskirsto pareigybes. ● Psichologė organizuoja tėvams įvairias paskaitas, pvz. „Gabių vaikų ugdymas“. Taip pat organizuojami užsiėmimai vaikams pagal kiekvienos klasės poreikį, pvz., apie bendravimą, emocijas. ● Pradinėje mokykloje tėvai daugiau domisi, nes mokykla juos įjungia į bendrą ugdymo procesą. Per mokytojų dieną tėveliai veda pamokas. Mokykla „prisijaukina“ tėvus, įtraukdama juos į bendrus renginius, pvz.: „Šeimos dienos“, „Šokių fiesta“. „Šokių fiestoje“ visi tėvai organizuoja kartu pasirodymą, renginio pažiūrėti atvyksta seneliai. Tėvų aktyvi grupė susitinka kas mėnesį. ● Vaikai mėgsta vesti renginius, viską daro patys. Po pamokų organizuoja, susižiūri ir susiskaičiuoja viską patys savarankiškai, rengia mokinių susirinkimus. Mokytojai atlieka tik konsultantų vaidmenį. ● Projektinė veikla – kiekviena klasė turi savo daržiukus, kuriuos prižiūri, stebi.
Apibendrinimas	<ul style="list-style-type: none"> ● Vaikai mėgsta, kai duodama laisvė rinktis sunkesnes užduotis, kai organizuojama daug patirtinių ir integruotų veiklų, projektinių veiklų. ● Mokytojai pasitiki mokiniais, tėvai pasitiki mokytojais. Tai stiprina bendrystę ir stiprina mokyklos bendruomenę, skatina mokinių savarankiškumą ir gerą atmosferą mokykloje. ● Prailgintos dienos grupė padeda mokytojams pažinti vaikus ir pastebėti neatpažintus DMPT vaikus, skirti papildomo dėmesio jų individualiems ugdymosi poreikiams. ● Mokykloje taikomas vaikų mėgstamas metodas, kai DMPT vaikai paaiškina bendraamžiams sunkesnes užduotis. ● Reikalinga platforma mokytojams, kurioje galėtų nemokamai naudotis įvairius gebėjimus atitinkančiomis užduotimis, filtruojant jas pagal klasę ir mokomąjį dalyką.

Data	2022 m. gegužės 23 d.
Vieta	Kauno raj. Akademijos mokykla- darželis „Gilė”
Metodas	Fokus grupė su mokytojais
Fokus grupės dalyviai	Penkios pradinių klasių mokytojos
Renginio eiga	Aptarti didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimas, jų ugdymo procese kylantys iššūkiai, gerieji mokyklos pavyzdžiai, ko trūksta mokytojams, jog galėtų efektyviau ugdyti šiuos vaikus mokykloje.
Fokus grupės rezultatai	<p>Anot mokytojų, DMPT mokiniai yra:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Aktyvūs pamokose, žingeidūs ir smalsūs (uždavinėja daug klausimų: kodėl, kur, kaip), plataus akiračio, nuolat dalinasi su mokytojais bei bendraklasiais žiniomis; jiems viskas įdomu; ○ Dažnai anksti pradeda skaityti, žodynas kur kas turtingesnis ir labiau išvysti pasakojimo įgūdžiai nei bendraamžių; ○ Atlieka daug praktinių užduočių, jų greitas tempas; ○ Dažniausiai ateina į mokyklą su papildomomis žiniomis, domisi faktais, ieško dalykuose prasmės; ○ Gabumai atsiskleidžia skirtingose srityse; ○ Mąsto ir suvokia kitaip, atmintis kitaip veikia nei bendraamžių; ○ Siūlo daugiau idėjų, nori lyderiauti; ○ Gali būti išsiblaškę arba turėti kitų specialiųjų poreikių. <ul style="list-style-type: none"> ● Mokykloje sėkmingai taikomos integruotos bei patirtinės pamokos. Greta mokyklos esančiame miške dažnai vyksta pamokos, kurių metu tyrinėjama aplinka. ● Pradinėse klasėse aplinką ir save pažinti daugiau galima per socialinį emocinį ugdymą, negu tik per pamokas ar pasaulio pažinimą. ● Mokytojams diferencijuoti padeda tai, kad iki 30 proc. ugdymo turinio jie laisvai gali patys diferencijuoti. ● Mokyklos psichologė vyko į DMPT atpažinimo mokymus. Šiuo metu rengiama gabių vaikų atrankos tvarka mokykloje. <p>Ko trūksta mokykloje, iššūkiai ugdant DMPT vaikus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Trūksta erdvės mokykloje įrengti specifines klases, pvz. instrumentų klases, žaidimų klases kur būtų galima save išreikšti. Šiuo metu viskas vyksta vienoje klasėje ir mokytojui tenka kompaktiškai laikyti skirtingas priemones bei jas išsinešti į kitas erdves, esant poreikiui. ○ Vadovėliai ir pratybos neduoda tiek naudos kiek kūrybinės užduotys. Tam tikri pradinių klasių

	<p>vadovėliai orientuoti į konkrečias sritis. Viena mokytoja dalinosi, jog buvo apsisprendusi dirbti be pratybų ir tai buvo geriausias jos sprendimas ugdymo procese. Jos nuomone, per stebėjimą galima užčiuopti vaikų susidomėjimą. Ji skatina vaikus pačius ieškoti problemų ir jų sprendimų nesprausdama mokinių į vadovėlių ir pratybų standartus.</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mokytojai turi tvarkyti daug biurokratinių dokumentų, tai užgožia jų motyvaciją dirbti. ○ Trūksta teorinių žinių mokytojams, ypač kaip pastebėti, tuos, kurie yra sunkiai atpažįstami DMPT mokiniai.
Gerieji pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> • Viena mokytoja pasidalino, kaip savo klasėje skatina vaikus domėtis papildomai. Klasėje pakabintas plakatas, kur yra užrašyta „Šiandien aš sužinojau...“ Jame vaikai klijuoja įdomų faktą ar objektą, užrašo ir pasiskaito draugų mintis. Ši pasirenkamoji priemonė yra neprivaloma, kartais niekas nieko neužklijuoja dienos bėgyje. Tačiau ši priemonė skatina vaikus ieškoti informacijos, reflektuotų aplinką.
Apibendrinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Pradinėse klasėse aplinką ir save pažinti dabar daugiau galima per socialinę emocinę ugdymą, negu tik per pamokas ar pasaulio pažinimą. • Daugiau laisvės mokytojui padeda efektyviau pritaikyti užduotis mokiniams, kad juos įtrauktų ir sudomintų bei diferencijuotų ugdymo turinį. • Patirtinis ugdymas bei integruotos veiklos – pačios efektyviausios ir labiausiai žadinančios smalsumą. Šiais laikais vadovėliai ir pratybos neatliepia šios dienos vaikų susidomėjimo ir mokytojams reikalingos medžiagos. • Mokytojams trūksta teorinių žinių kaip pastebėti neatpažinto mokymosi potencialo mokinius.

Data	2022 m. birželio 2 d.
Vieta	Vilniaus licėjus
Metodas	I fokus grupė su mokytojais, II fokus grupė su mokiniais
I fokus grupės dalyviai	6 įvairių dalykų mokytojai
I fokus grupės eiga	Aptarti didelį mokymosi potencialą turinčių vaikų atpažinimas, jų ugdymo procese kylantys iššūkiai.
I fokus grupės rezultatai	<p>Kaip atpažįstate didelį mokymosi potencialą turinčius vaikus:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Pagal rezultatus; ○ Rašto darbus;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Mokymosi discipliną; ○ Nuostabos elementą – pasireiškia originalus mąstymas; ○ Jiems sunkiau socializuotis. <p>Iššūkiai:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Vaikai visur dalyvauja ir perdega, nespėja, išblęsta jų smalsumas; ○ Vaikų požiūris į rezultatą nesureikšmina rezultato ir dažnai orientuojasi į minimumą, reikalingą užduočiai atlikti. Visą likusį dėmesį sutelkia tik vienam konkrečiam mokomajam dalykui; ○ Visas ugdymo procesas dabartinėje visuomenėje pernelyg orientuotas į rezultatą; ○ Mokinių savivertės problemos ir baimė klysti dažnai sulaiko juos nuo dalyvavimo; ○ Švietimo sistemos orientavimasis į vidutinių gebėjimų mokinių. Vertinimo kriterijai aukštesnių nei vidutinių gebėjimų mokiniams – per aukšti, o vidutiniam lygmeniui pasiekti – standartai per lengvi; ○ Požiūris Lietuvoje į mokinių lankomumą mokykloje yra ydingas. Pamokų lankomumas turėtų įtakoti vertinimų rezultatus; ○ Klasės yra per didelės visus pastebėti ir atliepti jų poreikius. <ul style="list-style-type: none"> ● Mokykloje pasiteisina darbas grupėse ir prašymas didelio potencialo vaikų padėti kitiems. Taip pat pastebima vaikų iniciatyvumas vieni kitiems pagelbėti, paaiškinti užduotis ar sąvokas.
II fokus grupės dalyviai	Penki 10 kl. mokiniai (mokytojų atrinkti kaip didelio mokymosi potencialo)
II fokus grupės eiga	Aptarta, kas mokinius motyvuoja mokykloje, ko trūksta mokykloje, kad būtų atliepti jų ugdymosi poreikiai.
II fokus grupės rezultatai	<ul style="list-style-type: none"> ● Mokiniai pastebi, kai mokytojai mėgsta savo mokomąjį dalyką bei mėgaujasi mokytojo darbu. Taip pat svarbu, ar mokytojai geba privalomojo ugdymo medžiagą išdėstyti įdomesne forma ir prideda papildomos medžiagos. ● Mokiniais svarbus abipusis ryšys su mokytoju, kai galima drąsiai prieiti ir klausti mokytojo apie dominančias temas bei papildomus klausimus. ● Mokiniais patinka bendruomeniškumą skatinantys renginiai. <p>Tobula mokykla yra ta, kurioje:</p> <ul style="list-style-type: none"> ○ Mokytojai pamokose papildomai dalinasi asmenine patirtimi;

	<ul style="list-style-type: none"> ○ Dirbama mažesnėmis grupėmis (pavyzdžiui, pogrupiais po 15 mokinių); ○ Galima rinktis mokomuosius dalykus ir skirti daugiau laiko dominančioms sritims; ○ Mokytojai pasitiki mokiniais ir duoda galimybę laisvai rinktis dominančias temas projektams ar įgyvendinti pačių sugalvotas idėjas; ○ Nėra pažymių, tačiau vykdomas tęstinis vertinimas, kur vertinamos mokinio žinios ir pastangos ištisus metus. Mokytojas metų pabaigoje duoda grįžtamąjį ryšį bei įvertina metų darbą tekstu rašytine ataskaita, o ne pažymiais; ○ Vyksta praktinio pobūdžio pamokos, skirtos kasdieniame gyvenime reikalingiems įgūdžiams formuoti, pvz.: kaip susikurti rutiną, dėlioti prioritetus, įvairūs mokymosi būdai, kaip susimokėti mokesčius, kaip stiprinti pasitikėjimą savimi.
Gerieji pavyzdžiai	<ul style="list-style-type: none"> • „Mokiniai mokiniams” – esami mokyklos mokiniai turi galimybę pasidalinti savo pomėgiu ir vesti būrelį kitiems mokiniams. • Amžiaus grupės renginiai, kuriuose mokytojai tik konsultuoja, tačiau mokiniai savo nuožiūra pasidalija pareigomis ir darbais ir organizuoja bei veda renginį. • Mokykla organizuoja licėjaus sąskrydį (renginį), kuriame dalyvauja visa mokykla. Tai stiprina bendruomeniškumą, kontaktus, ryšį tarp skirtingų amžiaus grupių.
Apibendrinimas	<ul style="list-style-type: none"> • Mokytojų bei mokinių tarpe – stiprus bendruomeniškumo jausmas, kurį stiprina darbas grupėse, visos mokyklos sąskrydis ir mokinių savarankiškai organizuojami renginiai. • Visas ugdymo procesas dabartinėje visuomenėje pernelyg orientuotas į rezultatą. • Anot mokytojų, švietimo sistema susitelkusi į vidutinių gebėjimų mokinių. Vertinimo kriterijai aukštesnių nei vidutinių gebėjimų mokiniams – per aukšti, o vidutiniam lygmeniui pasiekti – standartai per lengvi. • Mokykloje pasiteisina darbas grupėse ir prašymas didelio potencialo vaikų padėti kitiems. Taip pat pastebima vaikų iniciatyvumas vieni kitiems pagalbėti, paaiškinti užduotis ar sąvokas. • Mokiniai pastebi, kai mokytojai mėgsta savo mokomąjį dalyką bei mėgaujasi mokytojo darbu. Taip pat svarbu, ar mokytojai geba privalomojo ugdymo medžiagą išdėstyti įdomesne forma ir prideda papildomų istorijų iš savo patirties. • Tiek mokiniai, tiek mokytojai paminėjo, jog klasės yra per didelės, jog visi būtų pastebėti ir atliepti jų poreikiai. • Abi grupės nurodė, jog mokinių užimtumas yra per didelis ir jiems sunku valdyti laiką, pasiekti aukštų rezultatų dėl popamokinių veiklų ar namų darbų pertekliaus bei trūkstančių laiko planavimo įgūdžių.

	<ul style="list-style-type: none">• Mokiniam svarbu, kai mokytojai pasitiki jais, duoda galimybę laisvai rinktis dominančias temas arba projektinėse veiklose įgyvendinti pačių sugalvotas idėjas.• Mokiniai išreiškė stiprų poreikį praktinio pobūdžio pamokoms, orientuotoms į kasdienį gyvenimą: kaip susikurti rutiną, dėti prioritetus, įvairūs mokymosi būdai, kaip susimokėti mokesčius, kaip stiprinti pasitikėjimą savimi.
--	--